

Europa en Amerika op te wekken tot het zoo snel mogelijk verleen van stoffelijke hulp. Het was duidelijk, dat zijn ziel in smart verbleede: de gedachte aan het vreeselijke lijden van miljoenen wezens had in haar het vertrouwen in de scheppende kracht der massa's gedood."

Mevrouw Roland Holst behield ook nu nog haar geloof in het communisme.

Vanuit een behaaglijke salon communist te zijn en het op een reis van een paar maanden het ook te blijven is niet zoo moelijk.

Maar jaar in jaar uit de „zegeningen" van het communisme aan den lijve te gevoelen, daartegen is zelfs de krachtigste natuur niet bestand.

Wanneer het voorbeeld van Gorki, de oogen der dweepers in West-Europa deed opengaan, het zou een Daad zijn.

Jammer genoeg hebben we geen grond op die Daad te rekenen.

Hierom alleen reeds staat 1921 voor ons als een jaar zonder Daad.

Maar er is meer. <

HEPP.

UIT DE SCHRIFT.

(OUDEJAARSVOND.)

Vergeten wat achter is.

Vergeetende hetgeen dat achter is, en strekkende mij tot hetgeen dat voor is.

Philipp. 3: 14.

Was dat goed van Paulus om te vergeten hetgeen dat achter was?

Is het niet veeleer christenroeping terug te zien op den afgelegden weg en dankbaar te gedenken alle de zegeningen Gods? Was het niet juist de groote zonde van Israël, dat het de daden en de wonderen des Heeren vergat?

Onze Oudejaarsavondstemming leidt onze gedachten voortdurend naar „de dingen die achter zijn".

We kunnen ze niet vergeten.

We willen ze niet vergeten.

We mogen ze niet vergeten.

Veeleer hebben we te zingen:

Ik zal gedanken, hoe voor dezen,

Ons de Heer heeft gunst bewezen.

Of wel, uit den 116en Psalm, dat innigmoede vers.

Hoe menigmaal hebt ge ons uw gunst betoogd!

En nog sterker, als we aanheffen uit Psalm 103:

Vergeet nooit om van Zijn welvondigheden,

Vergeet ze niet, 'tis God die ze u bewees.

Hierover zullen we het dus eens zijn, dat we Paulus' woord veel begrijpelijker en veel Schriftuurlijker zouden vinden als er stond: „niet vergetende hetgeen achter is en toch strekkende mij tot hetgeen dat voor is."

Maar deze emendatie van de Schrift durven we toch niet aan! Paulus heeft zich niet vergist.

De vergissing ligt aan onze zijde, dat wij zijn diep woord alleen maar aan de oppervlakte vluchtig hebben bezien.

De Apostel schouwde hier zijn leven in hooger licht.

Heeltemaal niet, zooals De Genestet eenmaal smadeloos zong, als een struppelen naar het eng, fantastisch hemelpootje.

Neen, als een heldhaftig loopen in de loopbaan der heiligmaking. Hij heeft het ideaal nog niet gegrepen. Maar hij jaagt er naar. Daartoe weet hij zich van Christus' wege geroepen. Hij jaagt naar het wil der roeping Gods, die van boven is in Christus Jezus. Een groot stuk van de renbaan heeft deze moedige kumpere reeds achter zich. Maar welke snellooper, die er zijn ziel op gezet heeft om te winnen, gaat in de arena eens even zitten om weemoedig terug te zien op het stuk dat hij aflegde, met alle hindernissen en bezwaren die hij ontmoette? Integendeel, hij ziet maar één ding: wat nog vóór is, wat hem nog scheidt van den eindpaal. Daarop richt hij heel zijn geest, al zijn zinnen en worstelen. Al de spanning en inspanning, al de moeite en het zwoegen, al de teleurstelling en tegenspoed, al het wankelen en struikelen, het glijden en vallen op het stuk dat achter ligt — hij vergeet het. Hij ziet alleen vooruit. Hij spant zijn spieren. Hij strekt zijn lichaam. Van verre grijpt hij al naar den eindpaal. Van kracht tot kracht gaat hij voort. Hij weet wel, dat hij er nog niet is.

Maar, zegt hij: één ding doe ik: vergetende hetgeen dat achter is, en strekkende mij tot hetgeen dat voor is, jaag ik naar het wil tot den prijs der roeping Gods, die van boven is in Christus Jezus.

En zoo te vergeten, dat was voor Paulus heilige roeping. Indien hij niet vergeten had, hij zou geen moed en geen kracht hebben gehad om voort te gaan.

Dan zou hij gezien hebben op de zonde van zijn onbekeerde jaren, hoe laat hij eerst in die loopbaan gekomen was.

Hoe veel jonge kracht hij verloren had laten gaan.

Hoe ongevoelend hij tot den wedkamp scheen.

En daarna: met hoeveel zwakheid hij begonnen was. In vreeze en met baving. Met wankelende knieën en slappe enkels. Met een doorn in het vleesch. Gebukt onder de vuistslagen des Satans. Zoodat hij bitter klagen moest: „It all'ndig mensch, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods? En telkens weer dien strijd van geest tegen vleesch, en dat opschuimen van booze begier en! Dat zien van een andere wet, welke inworstelde tegen de wet zijns gemoeds en hem gevangen nam onder de wet der zonde, die in zijne leden was."

Maar zie, nu geeft zijn God hem de genade, dat hetgeen achter ligt niet al zijn zonde, zwakheid, schuld en gebrek, voor hem geen belemmering is om zich uit te strekken naar hetgeen voor is. Dat komt omdat hij met heel zijn ziel troost put uit de vergeving der zonde in Christus' bloed. Al was het dan in zijn leven tot dusver alles onvolkomen en met schuld bevuurd, als de Satan hem het rapport voorhoudt van den afgelegden weg in den wedkamp en alles duidt op een smadelijke nederlaag — daar durft hij dat triumfantelijk geloofswoord te spreken: er is geen verdorven ni; voor degenen, die in Christus Jezus zijn. En biddend: „vergeef ons onze schulden" mag hij zeggen: vergetende hetgeen dat achter is.

Zijn God geeft hem de genade om te vergeten. De moedeloosheid wijkt voor kracht. Hij zegt, dat echter ook niet het oog op wat hem van de zijde der menschen wedervoer. Zou het zijn daarop hem niet prikkelen om met gebalde vuist en saamgeknepen lippen te denken: „khaal he! nooit! De wereldwijzen buiten de loopbaan hebben hem gesmaad en gehoond. De valsche broeders hebben hem met steenen geworpen en hem gesommeerd den loop te staken. En medeloozers in de baan, van wie hij betere gedachten had, hebben hem struikelblokken voor de voeten geworpen, of getracht hem omver te loopen."

Heeft hij niet veel genade nodig om ook in dezen zin te zeggen: vergetende hetgeen dat achter is. Hij kan het alleen doen, omdat hij zijn schuldenaren van harte vergeeft.

En nu wij, op onzen Oudejaarsavond.

We mogen wel eerst goddelijk licht op ons leven hegeeren om te weten of wij werkelijk iets van dat groote geloofswoord op ons zelf mogen toepassen.

Is het geen avond om heiligen ernst te maken met de dingen der eeuwigheid, nu weer blijkt hoe rusteloos de tijden heenglijden uit onze zoo greifgrijpende handen?

Hebben we dit jaar geloopt in de loopbaan? Of liepen we er naast? Op ons eigen, zelige markt, en, o zoo gemakkelijk te bewandelen plichtwegge van uitwendige „christelikheden". Misschien gingen we in eigen schatting langs zuiver gereformeerde lijn, zonder te zien dat we ons bevonden op een doodpad, dat van het licht Gods hoe langer hoe verder afweek en verontrustend begon te dalen naar het donkere land van de buitenste duisternis. Misschien hebben we ons wel verbeeld op den weg der reformatie te gaan!

Dan is het roeping stil te staan en om te zien. Dan mogen we juist niet vergeten hetgeen achter is.

We moeten het zien in heel scherp licht, zoo als de weggevoerde zoon zijn verloren leven zag, tot dat hij volstrekt geen lust meer had zich te strekken tot hetgeen vóór was; maar terugkeerde, met berouw en tranen, tot het vaderhart en het vaderhuis.

Weten we dat we in de loopbaan zijn? Maar, dan zijn we er niet van terzijde ingeklemd. Dan zijn we er gebracht, gezonden, gegrepen, heengeleid door Christus, en niet door onszelf. Wij waren ook onmachtig te loopen; de ras der zonde was ons liever. En als de klokken luiden over ons voortbijgesnelde levensjaar, en we ons eertlijk voor God stelden, met aandachtig onderzoek van hart en weg, van geloof en vertrouwen, van arbeid en ijver, van lust en begerte, van dienen en danken, van doen en van denken, van vragen en klagen, van belijden en bidden, met al wat wij waren en deden voor het aangezicht van den Kennet der harten — is het dan niet zoo, dat wij moedeloos neer gaan zitten en er maar overblijft één belijdenis: „Zoo Gij in 'trecht wilt treden o Heer, en gadeslaan onze ongerechtigheden, ach, wie zal dan bestaan?"

Maar, als we na dat ernstig overleg, na die belijdenis van zonde ook gelooven mogen: „Gij naam die gunstig weg" en ons schreiend hart weer den troost der schuldvergeving in Jezus' bloed genieten mag, dan kan er ook geloofskracht komen om als Paulus te vergeten hetgeen dat achter is.

Is dat geen heilige vreugd, als we op den Oudejaarsavond mogen zingen: „ons weerspanni; over treden verzoemt en zuivert Gij?"

Maar, dan moeten we ook willen vergeten, wat de menschen ons aandeden met het booze doel onzen loop te verhinderen of te verijdelen.

Laat de laatste dag des jaars niet dalen over uw wrok of uw wraak, over uw haat of nijd.

Vergeef en vergeef.

Zoo alleen kan het vergeten van wat achter is

reeds behoeven bij het zich strekken tot hetgeen dat voor is.

En het mag mee dienen bij het jagen naar het wil der roeping Gods, die van boven is in Christus Jezus.

Ook in dit nieuwe jaar.

Om blijmoedig voort te gaan van kracht tot kracht.

Zwak in uzelf.

Sterk in uw God.

F. C. M.

KERKELIJK LEVEN.

Achteruitgang der Modernen.

II.

Waar van zoo onverdachte zijde de achteruitgang der Modernen wordt geconstateerd, waar de Vrijzinnig-Godsdienstigen zulke middelen als de Volkadvertentie te hulp roepen, is alle twijfel buitengesloten, of hun zaak ook zwak staat.

Kuypers kijkt op het Modernisme als een Fata Morgana wordt hierdoor gerechtvaardigd.

Oud is de moderne richting nog niet.

Men kan haar opkomst stellen rond het jaar 1840.

Zij heeft alzoo nog maar tachtig jaren achter zich.

Dikwijls is zij van gedaante veranderd.

In het zich aanpassen bij nieuwe tijdsomstandigheden vond zij schier haar wedergade niet.

Tech is haar schip op het punt van te zinken.

Wel staat het Rechtsmodernisme dag en nacht aan de pomp.

Het leeft dichter bij het volk dan het rationeel en ethisch modernisme.

Maar het kan de vrijzinnig-godsdienstige richting niet redden.

Zijn eigen mannen moeten toegeven, dat het volk er niet of althans niet beduidend en in elk geval niet naar verwachting op reageert.

Het vindt meer sympathie in wetenschappelijke en aristocratische, dan in volkskringen.

Het volk heeft van het modernisme meer dan genoeg.

Het ziet er zich in bedrogen.

Het wil konsekwenie en die biedt het modernisme niet.

De Modernen hebben met de Bijzondere Openbaring afgerekend.

En wat blijft er dan over.

Het religieuze feit, antwoordt men.

Waarin bestaat dat religieuze feit?

Wat is het wezen en de oorsprong en het doel der religie?

Men krijgt honderd verschillende antwoorden op elk dezer vragen.

Dat voelt het volk.

Het modernisme is één in het negatieve: geen gezaghebbende Bijzondere Openbaring, maar in het positieve gaat het als een stralenbundel uiteen.

Zoo moet het op den duur het beslag op de geesten verliezen.

Zelfs heeft het geen kracht het volk in godsdienstige bijeenkomsten te vergaderen.

Want het kan het kerkgaan niet aanrijzen als een zaak van roeping, maar alleen uit het oogpunt van nut en als bevroeding van behoefte. Maar wanneer men op een oogenblik, voor een tijd geen behoefte heeft? Dan blijven de aanhangers van het modernisme weg en de voorgangers hebben niets om te verminnen.

Zoo moet het wel leegbloeden.

En nu kan het zijn, dat op een enkele plaats het modernisme terrein heeft moeten afstaan aan de orthodoxie van allerlei richting.

Vergeleken bij een halve eeuw terug is dat stellig voor een groot deel des lands het geval.

Maar de laatste decennien ontwikkelde zich het proces naar den tegenovergestelden kant.

Niet de orthodoxie haalde de afvalligen van het modernisme binnen, maar de onkerkelijkheid, de vrijdenkerij, het platvloersche ongelooft.

De Amsterdamsche wethouder De Miranda wees er in zijn onlangs verschenen boek „Amsterdam en zijn bevolking in de 19e eeuw" op, hoe een nieuwe categorie der bevolking, welke een eeuw vroeger vrijwel onbekend was, thans steeds aangroeit, n.l. van hen, die tot geen kerkelijke gezindte behooren.

Terwijl Rome steeds nog in cijfers stijgt, neemt het protestantische deel gestadig af.

De grootsste verliezen lijden daarbij de Modernen. Hiermee luiden we nog niet de dootsklok over het modernisme.

Hoelang het zich nog kan staande houden, valt niet te voorspellen.

Maar het is ten doode opgeschreven.

Wij verheugen ons daarover niet.

Want het modernisme, hoe sterk wij er ons tegen kanten, heeft toch altijd nog een idealistische trek. En zij, die elke kerkelijke gemeenschap den rug toekeren, vervallen over het geheel tot het grofste materialisme.

En als we kiezen moeten hebben we liever met het idealisme, dan met het materialisme van doen.

Hoewel — en dit mag nooit prijsgegeven — idealisme alleen nooit zaligt.

Stiechts bergt het een grooftere mate van algemeene genade in zich dan het materialisme.

Men handelt alzoó verkeerd, wanneer men over de aftakeling van het modernisme juicht, als be- teekende dit winst voor ons.

In plaats van allerlei meeningen tegen Rome te houden, deed men verstandiger de herkerstening met volle kracht aan te vatten en door te zetten in het geloof, dat God Zijn hulp aan dat werk niet zal onttrekken.

Tegover de zeldzame overgangen naar Rome's kerk staat een massale afval naar het bruto onge- loof: de ontkerstening.

De Waarheidsvriend en de Vrije Universiteit. I.

Een poosje geleden deed „De Waarheidsvriend“ een vraag.

De Gereformeerde Pers, ook ons blad, diende van beschied.

Maar „De Waarheidsvriend“ is niet voldaan. — Luisteren we eens naar haar bezwaren.

Wat meer bijzonder „De Heraut“ beïroft, gaan we hier voorbij. „De Heraut“ zal zelf daarop wel van replek dienen, indien ze dit noodig acht.

Men zal zich herinneren, dat wij de vraag heb- ben gedaan, — niet voor de eerste maal nu — of de Vrije Universiteit niet kon ophouden een Hoogeschool voor de menschen uit de Geref. Ker- ken te zijn, om te worden een Hoogeschool op Gereformeerden grondslag voor de geloovigen in de- zen lande, die saam zich scharen rondom Gods Woord, die saam leven uit de Gereformeerde, ech- tereformatische beginselen.

„De Heraut“, „De Bazuin“, „De Reformatie“, „De Wachter“ ook even, zijn op deze vraag ingegaan, ieder op andere manier weer; maar het resultaat is zoowat hetzelfde. De dingen zullen wel blijven, zoals ze zijn. De Vrije Universiteit verlaat de plaats, waarop zij in het midden van de Geref. Kerken groep staat, niet. „De Reformatie“ zegt: laten de Hervormden het eerst onder elkaar maar eens eens worden.”

„De Heraut“ zegt: de Theologische Faculteit staat in den weg. „De Bazuin“ zegt: „Zou niet zoo kwaad zijn, maar 't kan toch niet. „De Wachter“ vindt wel met, dat „De Heraut“ in alles gelijk heeft, maar er kan toch iets van komen, om met de Hervormden saam te gaan.

„Is dus nul op 't request. Men legt onze „en- kele platonische wenschen“ eigenlijk naast zich neer.

Verder verduidelijkt zij haar bedoeling aldus:

We kunnen begrijpen, dat „De Heraut“ de Theo- logische faculteit naar voren schuift en aanstonds vraagt: of wij Hervormden, dan zouden eischen, dat het contrast tusschen de Theologische facul- teit en de Gereformeerde Kerken zou moeten wor- den verbroken.

Maar is het nu verstandig, om dit knudde-roer- meel vooruit te schuiven en te zeggen, daarover moeten we 't nu eerst in alles met elkaar eens zijn, anders kunnen wij niet verder gaan. „De Heraut“ die weet, dat er ook nog zoo iets als een kwestie tusschen Amsterdam en Kampen, wat deze zaak betreft, bestaat, welke kwestie bewezen heeft, dat men zelfs in eigen kring niet in staat is, om deze zaakjes zoo gauw op te lossen, had het nu niet van dezen kant, maar meer van den breeden kant moeten aanpakken.

Wij, voor ons, zouden er niet aan denken, om aanstonds den eisch te stellen, dat het contrast tus- schen de Theologische faculteit der Vrije Universi- teit en de Gereformeerde Kerken moet worden ver- broken.

We zouden over de opleiding van onze a.s. Her- vormde predikanten en alles wat daarmee samen- hangt, bijzonderlijk willen handelen.

En bij ons, Hervormden, en bij de Gereformeerde Kerken bestaat in deze zulke eigenaardige ver- houdingen, dat dit onmogelijk en passaat er maar bij genomen kan worden.

Men kan dat betreuren, maar het feit ligt er nu eenmaal, dat het zoo is. En de Gereformeerde Kerken moeten den Hervormden, en de Hervormden moeten den Gereformeerde Kerken in deze nu maar eens geen verwijten doen.

Wij hebben de vraag om mogelijke samenwerking van alle Gereformeerden inzake het Hooger Onder- wijs gesteld, allereerst denkend aan die faculteiten, die met het breede publieke leven in zoo nauw ver- band staan.

„De Heraut“ vraagt hierbij ook: zou het financieel geen nadeel geven, als de hand met de Gerefor- meerde Kerken en de Vrije Universiteit verbroken wordt. Zouden er dan uit den kring der Gerefor- meerde Kerken niet minder bijdragen komen en zou dat wel worden vergoed door de bijdragen der Hervormden?

Natuurlijk, als men in den kring der Gereformeerde Kerken de mogelijke samenwerking zoo opvat, dat het daar verkoeling zal geven; terwijl van die stam- perds van Hervormden toch maar een luttel be- drag is te verwachten — ja, als men zoo tot deze zaak welke wij voorstelden, nadert, dan is het maar het beste om er verder niet over te praten. Wij dachten natuurlijk, dat als men de noodzake- lijkheid en de nuttigheid van een zaak voelt, dat de financiële bijdragen zouden vermeerdere bij de Gereformeerde Kerken en dat het misschien bij de Hervormden niet zou tegenvallen. Maar als men meent, dat de Gereformeerde Kerken dan losser zouden komen staan van de Vrije Universiteit en de financiële bijdragen misschien dan voortaan h.v. naar Kampen zouden zenden — ja, dan moet men het niet doen.

Maar het dan ook maar zeggen.

En voortaan niet meer doen alsof men de Vrije Universiteit zoo graag toch ook als een Hoogeschool voor de Hervormden zou willen maken.

Wil men dus samenwerking op gelijke voorwaar- den, ja of neen?

Wij gelooven, dat „De Waarheidsvriend“ ons heeft misverstaan.

Daarom willen wij dit een volgend maal nog even toelichten.

Geen nood.

„De Wachter“ heeft het over ons nieuwe woord: herkerstening.

Het klinkt wat vreemd, zegt het blad, maar er is misschien wel wat voor te zeggen.

En dan oppert hij het bezwaar: „Als er nu maar geen artikelen-stroom loskomt vóór of tegen „Herkerstening“ en inmiddels vergeten wordt het werk te doen, dat „Evangelisatie“ bedoelt en „Her- kerstening“ zuiver aangeeft! Want dat is in onze dagen broodnodig. Alle krachten moeten daarvoor worden ingespannen.”

Naar mijn meening bestaat daarvoor geen nood. De toestand, waarin onze kerken thans verkeeren, is niet van dien aard, dat er een artikelen-stroom hierover te vreezen is.

En mocht het werk zelf er onder gaan lijden, dan zou ik de eerste zijn om te waarschuwen: dat roept, behoud dan liever het min-julste woord maar.

Doch zoo iets voorzie ik niet.

Laat ik in verband hiermee de vraag van een onzer lezers beantwoorden of herkerstening niet beter zou zijn.

Ik merk daartegen op, dat dit woord etymo- logisch onzuiver zou wezen.

Wij spreken niet van christening, maar van ker- stening, niet van on-christening, maar van on-ker- stening. Alzoó mag ook niet gevormd: herchriste- ning, maar herkerstening.

Wij menen vreemde termen te zegen, dan kan men nevens elkander stellen: christianisatie, dechristi- anisatie en rechristianisatie.

Doch ik geef aan 't Nederlandsch de voorkeur. HEPP.

Verbetering. — Kerkelijk Leven in ons vorig nummer moet zijn: Kerkelijke Adviezen.

II.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

Bij den jaarkeer.

In een van zijn laatste lezingen noemde prof. Bavinck, wiens heengaan wij op dezen Onbejaars- avond met vernieuwd weemoed gedenken, den tijd, die op de beëindiging van den wereldkrijg gevolgd is, een hangen vreedestijd. En ieder, die bij dit jaareinde zich niet vergapt aan een kleurigen schijn, of zich tevreden stelt met oppervlakkig op- timisme, doch de harde werkelijkheid onbevraagd onder oogen durft te zien, moet toestemmen, dat deze qualificatie niet te somber was, en door den zich afsluitenden tijdkring zeker is waar gemaakt. Deze vreedestijd is bang.

In veleerlei opzicht, en op bijna elk terrein zien wij, dat er wolken en donkerheid zijn rondom den troon Gods. Die wolken somberen eerst aan den hemel der volkeren, en in de wereld der interna- tionale politiek, waarin wel vreesverdragen getee- kend zijn, maar de vrede zelf, de waarachtige vrede, niet op den troon zit, en de gerechtigheid door het belang en het nationaal egoïsme wordt overheerscht. Welk een woeling en gisting onrusten nog de volkeren! Wat zijn de idealen der pacificisten nog ver van een zonnige realiteit! Wat zijn de resultaten van de vele conferenties, die dit jaar gehouden werden, betrekkelijk pover, en al mogen wij de gemeenschap der natien en den volkenbond, waaraan zoo ijverig gearbeid wordt, niet veroordeelen, omdat hij een hersenschim zou zijn, en al hebben wij als christenen deze ver- broedering en internationale vrede met al onze krachten te steunen, het jaar 1921 geeft ons nog geen reden om den lofzang aan te heffen, doch stemt ons eerder tot twijfelend vragen, of de da- geraad niet zal blijven toeven.

Wij zien immers gansch andere dingen. De volkerenree is nog niet tot rust gekomen.

De internationale problemen vermenigvuldigen zich eerder, dan dat zij opgelost worden, en wie nauw toeziet merkt, dat de revanchegeed, die weer- post vat in de harten. Geen volk op aarde laat zich vernederen en trappen. Frankrijk heeft altijd gezonnen op wraak over den smaad, die het in 1871 werd aangedaan, en als Duitschland zich eens uit zijn knechtschap opricht, en de oude Ger- maansche geest aan de ketenen rukt, zal Europa nog andere tooneelen aanschouwen, dan in de ver- leden oorlogsjaren zich hebben afgespeeld.

Het klokgeul van den „eeuwigen vrede“ is verre. De vrede, dien we thans kennen, is een bange vrede.

Ook op economisch en sociaal terrein.

Ik behoef slechts even het valuta-vraagstuk te noemen, en ieder vraagt zich af wat er van zoo'n ontredender terech moet komen. De financiën der meeste staten zijn gedestrugeerd. De ellende heeft zich versterkt. In tal van landen heerscht gebrek en armoede. Over Rusland breidt zich reeds de zwarte schaduw van den hongersnood uit, en de volken gaan met den nieuwen jaarkring een

toekomst tegen, die in donkere wolken gehuld is, en, indien onze God het niet verhoedt, toch weinig goeds zal baren.

En in ons eigen vaderland!

Ook ten onzent was 1921 een snelle afloop als der wateren!

Wat is het luchihaarig optimisme van hen, die zich gouden tijden droomden, op een droef fiasco uitgelopen, en wat is voor velen de ontuchtering hard. Ik denk b.v. aan die maatschappijen en ban- ken, die voor kort een toon aanstonden, alsof de geldbronnen onuitputtelijk waren, en die bouwden en uitbreidden en nieuwe werkrachten aanstelden en grootsche plannen beraamden, alsof er voor hen geen malaise en inzinking mogelijk was. Wat een teleurstelling is op die levensopvoeding ge- volgd! In de geldwereld heerscht onrust. Meer dan een maatschappij zag haar papieren bliksemnel dalen. Solide instellingen bleken tegen den schok niet bestand te wezen, en... in het bedrijfsleven?

Alom klaagt men over slappe.

Tal van zaken staan wankel.

Het aantal faillissementen is hooger dan ooit, en gevolg van die malaise is, dat menig bedrijf moest worden stopgezet, en de werkloosheid de crisis verergert. De sociale conflicten zullen niet uitblijven, en wanneer we slechts denken aan de ellende in de Metaalindustrie, houden we ons hart vast bij de gedachte, dat deze strijd ook in andere bedrijven doordringen, en over de heele sociale linie zich zal uitbreiden. En dit is niet onmogelijk. Wie luistert naar de verschillende stemmen, die over en weer klinken, weet, dat de partijen scherp tegenover elkaar staan, en als eenmaal de worsteling tusschen kapitaal en arbeid onketend is, wie zal dan in deze felbewogen tijden den vrede geven?

Voor het politieke leven in engeren zin is deze jaarkeer bijzonder gewichtig.

Het volgend jaar is weer een jaar van Kamer- verkiezingen, en de politieke partijen zullen zich met elkander hebben te meten in een electorale strijd, over wiens uitkomst weinig valt te zeggen. We zullen moeten afwachten. Wel hopen we dat de toekomst ons minder teleurstellingen bringe als het jaar 1921, en onder ons de oude ijver en het oude idealisme herleve, dat de kracht der voor- trekkers geweest is. Dan alleen houden we ons pad recht, en dan kunnen wij, ziende op onzen Koning in de hemelen, met moed verder gaan langs den weg, dien Hij wil.

Het jaareinde is verre van licht.

Ferlijk moeten wij dit bekennen, en dit te be- lijden is allerminst een gevolg van overdreven zwartgalligheid of onchristelijk pessimisme. En dit is wel de grootste ellende van dezen tijd, dat de menschheid niet bij machte is, om zich uit het verval op te werken. Er is overal gebrek aan kracht. Gebrek aan internationale kracht, om de volkeren vol vertrouwen tot elkaar te brengen. Gebrek aan volkskracht, om in den chaos weer orde en regel te scheppen. Gebrek aan geestes- kracht, om het antwoord te vinden op de vele vragen, die angstig uit de levenswoeling opklinken. Gebrek aan wilskracht, om de hand aan den ploeg te slaan, en dien door den verwaarloosden akker te drijven. Gebrek aan morele kracht, om den strijd tegen wellust en zingenot, tegen weelde en verkwisting, tegen wuifheid en lichtzinnigheid, tegen ontaarding en verval, tegen dans en spel, tegen onucht en geldjacht aan te binden, en gebrek helaas aan... geloofskracht bij de beïjdenis van den Christus, die in Hem, hun Heiland, zoo sterk zijn en zulke rijke geestelijke schatten bezitten, en zoo weinig kracht openbaren.

Ook dit moeten wij willen bejden.

Aan de ellende staan ook wij debet.

En in stede van, als de Farizeër, te danken: Heere ik dank u, dat ik niet ben als die past ons de tollenaarsbede: O God, wees mij zondaar ge- nadig.

Het jaareinde is donker.

Toch zien wij licht.

Om den Heere mogen wolken en donkerheid zijn, maar Hij regert, en gerechtigheid en gerich- zijn de vastigheid van Zijn troon. Daarom mag de aarde zich verheugen, en kunnen wij ons ver- blijden, want het lot der wereld ligt in Zijn han- den. En bij Hem is uitkomst. In Zijn licht zien wij het licht. Wanneer de volkeren slechts in dat licht willen wandelen, en naar Zijn stem luisteren, toef de dageraad niet langer, maar indien zij voortgaan met voor hun politiek en sociaal leven Zijn openbaring te verwerpen, blijft het nacht. Want „tot de wet en tot de getuigenis. Zoo zij niet spreken naar dit woord, het zal zijn, dat zij geen dageraad zullen hebben. En een ieder van hen zal daar doorgaan, hard gedrukt en hongereg; en het zal geschieden, wanneer hem hangert, en hij zeer toornig zal zijn, dan zal hij vloeken op zijn koning en op zijn god, als hij opwaarts zal zien; als hij de aarde aanschouwen zal, zie, daar zal benauwdheid en duisternis zijn; hij zal ver- duistert zijn door angst, en voortgedreven door donkerheid“ (Jes. 8: 20-22).

Die profetie wordt in onze dagen letterlijk ver- vuld.

Maar wij kennen nog een ander Godswoord. „Het volk, dat in duisternis wandelt zal een